Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

№ 242 (4878) ВТОРНИК ДЕКАБРИИН 11 1945 он

ВКП(б)-тэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Совейэй ба ВКП(б)-тэй Улан-Удын Горкомой орган.

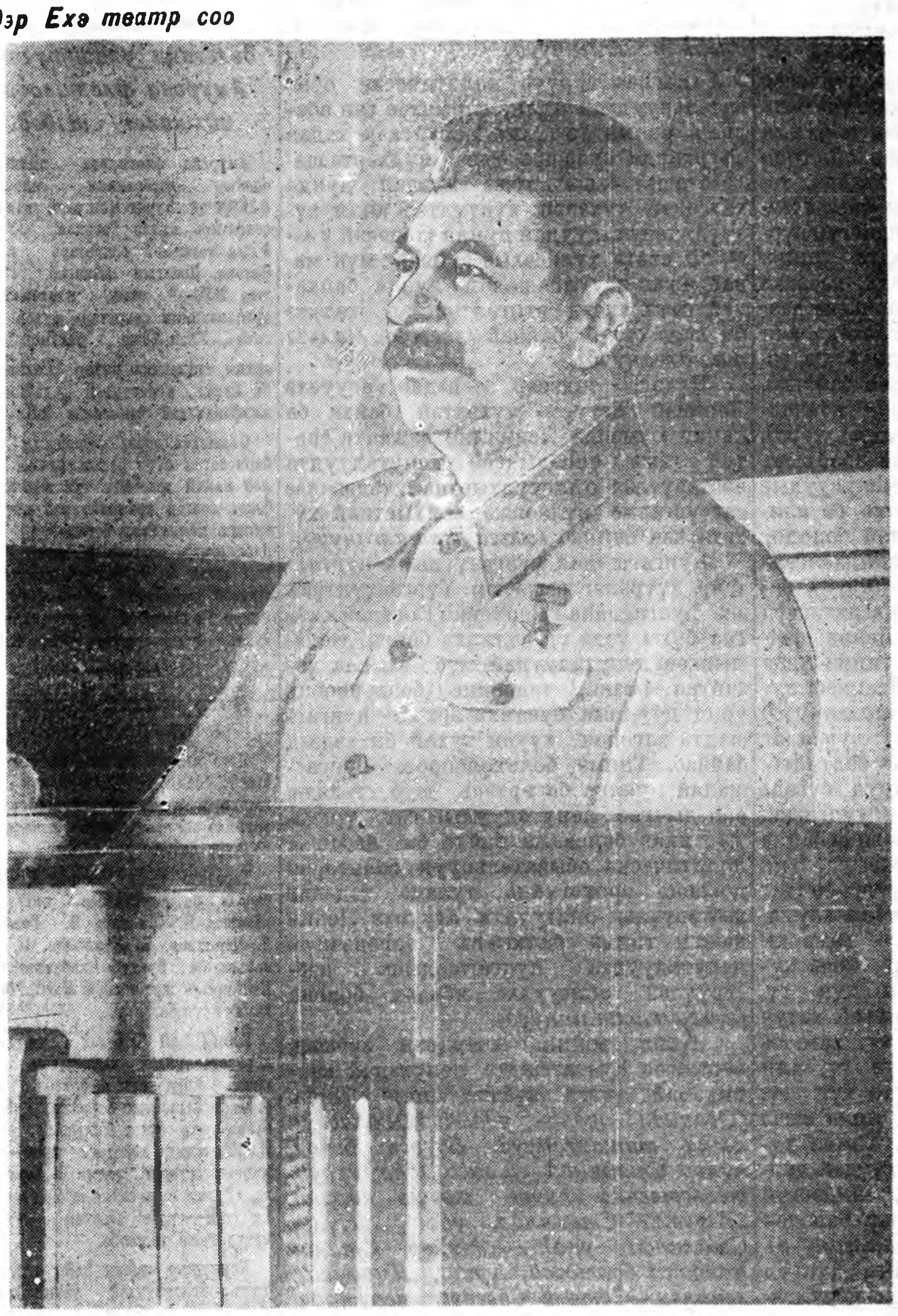
Сэн 20 мүн.

Дэлхэй дээрэ иимэ үнэхөөрөө сүлөөтэ ба үнэхөөрөө демократическа һунгалта үшөө хэзээшье байгаагүй юм, хэзээшье! Түүхэ хадаа ондоо иимэ жэшээе мэдэхэгүй байна.

И. В. СТАЛИН.

Москва городой Сталинска округой һунгагшадай һунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ нухэр И. В. Сталинай хэлэһэн үгэ

1937 оной декабриин 11-эй үдэр Ехэ театр соо

Түрүүлэгшэ. Манай кандидат нүхэр Сталинда үгэ үгтэбэ.

Трибуна дээрэ нүхэр Сталинай харагдахада, һунгагшад хэдэн минута соо үргэлжэлһэн нэрьемэ овацяар угтаба. Ехэ театр соо байгаашад бүгэдэ бодожо, нүхэр Сталиниие амаршална. „Агууехэ Сталин мандаха болтогой, ура!“, „Дэлхэй дээрэ тон демократическа Советскэ Конституциие зохёогшо нүхэр Сталинда ура!“. „Бүхы дэлхэйн даралагдагшадай вождь нүхэр Сталин мандаха болтогой, ура!“ —гэһэн абяанууд зал сооһоо тиналгаряагүй дуулдана.

СТАЛИН. Нүхэд, сэхынь хэлэхэдэ би үгэ хэлэхээ һанаагүй байгааб. Гэбэшье, һайн үгэ хэлэжэ үг гээд, манай хүндэтэ Никита Сергеевич намайе иишэ, суглаан дээрэ хүсөөрөө шахуу абажа ерээ гэхэдэ болохо байна. Юу тухай, юрэдөө ямар үгэ хэлэхэ гээшэб. Һунгалтын урда тээ хэлэхэ хэрэгтэй байһан зүйлнүүд манай хүтэлбэрилхы нүхэд Калинин, Молотов, Ворошилов Каганович ба бусэд олон харюусалгата нүхэдэй үгэнүүд дотор хэлэгдэһэн ба дахин дахин хэлэгдэһэн байна. Эдэ үгэнүүдтэ үшөө юу нэмэжэ болохоор гээшэб?

Һунгуулиин кампаниин зарим асуудалнууд тушаа тайлбари хэрэглэгдэхэ байна гэлсэнэ. Ямар тайлбаринууд, ямар асуудалнууд тушаа хэрэгтэйб? Тайлбарилха шухала байһан зүйлнүүд бүгэдөөрөө большевигүүдэй партиин, комсомолой, Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй, Осоавиахимай, физкультурын хэрэгые эрхилхэ Комитедэй мэдээжэ хандалганууд соо тайлбарилагдаһан ба дахин, дахин тайлбарилагдаһан байна. Эдэ тайлбаринуудта үшөө юу нэмэжэ болохо байнаб?

Харин, юуншье тухай бэшэ аад, бүгэдэн тухай юрэл хүнгэхэн үгэ хэлэхэдэ болохошье һааб даа *(аалихан энеэдэн)* Тиимэ үгэ хүнүүдые зугаасуулжа болохо байгаа бэзэ. Тиимэ үгэнүүдтэ мэргэжэһэн хүнүүд гансал тэндэ, капиталистическэ оронуудта байдаг бэшэ, харин манайдашье, советскэ орондо бии гэлсэдэг *(энеэдэн, альга ташалганууд)* Гэбэшье, нэгээр, би тиимэ үгэнүүдэй мастер бэшэб. Хоёроор, „дуушье гараха сүлөөгүй хүдэлмэрилнэ“ гэлсэдэг тэл. бидэнэр бүгэдын. большевигүүдэй тиимэ байһан мүнөө үедэ зугаа шашанай зүйл эрхилһэнэй хэрэгынь бии гү? Би хадаг хэрэггүй гэжэ һананаб.

Тиимэ условинуудта һайн үгэ хэлэгдэхэгүйнь элитэ.

Тиигээшье һаа, трибуна дээрэ гарашоод байгаа хадаа, ябашье эды-тэдышье зүйл һаань хэлэхэ ушартай болоноб *(шууяма альга ташалганууд).*

Намда һунгагшадай үзүүлһэн найдабариинь түлөө *(альга ташалганууд)* хамагай түрүүн тэдэндэ баясхалан хүргэхые хүсэхэ байнаб *(альга ташалганууд).*

Намайе депутадай кандидадта дэбжүүлһэн ба советскэ столицын Сталинска округой һунгуулиин комисси намайе депутадай кандидат гэжэ регистрацида оруулһан байна. Нүхэд, энэ хадаа ехэ найдабари гээшэ. Минии члениинь байһан большевигүүдэй партида, мүн энэ партиин түлөөлэгшэ намда өөртэмни таанарай үзүүлһэн этигэл найдабариинтнай түлөө таанарта большевистскэ гүнзэгы баясхалан хүргэхые зүбшөөрыт *(шууяма альга ташалганууд).*

Найдабари гээшэ юуб гэжэ би мэдэнэб. Энэ хадаа намда шэнэ, нэмэлтэ уялгануудые ба тиимэ болохолоороо, шэнэ, нэмэлтэ харюусалгые даалгаһанинь лабтай. Теэдшье, бидэнэртэ, большевигүүдтэ, харюусалгаһаа арсадаг заншал байдаггүй. Би энээниие дуратайгаар хүлеэн абанаб *(удаан, нэрьемэ альга ташалганууд).*

Таанар нүхэр Сталинда батаар найдажа болохот гэжэ өөрынгөө зүгһөө, нүхэд, таанарые найдуулхые хүсэхэ һэм байнаб *(нэрьемэ, удаан замхашагүй оваци „Бидэнэр бүгэдөөрөө нүхэр Сталинаа дагахабди“ гэһэн абяан зал соо гарана).* Нүхэр Сталин өөрынгөө уялгые арадай үмэнэ *(альга ташалганууд),* хүдэлмэришэн ангиин үмэнэ *(альга ташалганууд),* гаряашадай үмэнэ *(альга ташалганууд),* интеллигенциин үмэнэ *(альга ташалганууд)* дүүргэжэ шадаха гэжэ этигэхэдэтнай болохо байна.

Нүхэд, саашань хадаа бүгэдэарадай, болохоо байһан һайн үдэрөөр. Советскэ Союзай Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтын үдэрөөр дашарамдуулан таанадаа амаршалхые хүсэхэ һэн байнаб *(шууяма альга ташалганууд).* Нүхэд, болохоо байгаа энэ һунгалта хадаа юрын һунгалта бэшэ гээшэ. Энэ болбол манай хүдэлмэришэдэй, манай таряашадай, манай интеллигенциин үнэхөөрөө бүгэдэарадай һайн үдэр мүн *(нэрьемэ альга ташалганууд).* Дэлхэй дээрэ иимэ үнэхөөрөө сүлөөтэ ба үнэхөөрөө демократическа һунгалта үшөө хэзээшье байгаагүй юм, хэзээшье! Түүхэ хадаа ондоо иимэ жэшээе мэдэхэгүй байна *(альга ташалганууд)* Манайда бүгэдэниитын, тэгшэ, нюуса ба сэхэ һунгалтануудай болохоо байһан энэ ушар хэды ехэ удхашанартай байбашье һаань, тэрээн тухай хэлэгдэнэ бэшэ. Дэлхэй дээрэхи ондоо ямаршье ороной һунгалтатай сасуулжа үзөө һаа, манайда бүгэдэниитын үлэмжэ ехэ сүлөөтэ ба үлэмжэ ехэ демократическа һунгалтанууд үнгэргэгдэхөө байһан тухайдань хэлэгдэжэ байна.

Демократическа гэжэ нэрлэгдэдэг, зарим капиталистическэ оронуудташье бүгэдэниитын һунгалтанууд байдаг ба үнгэргэгдэдэг байха юм. Зүгөөр, тэндэхи һунгалтанууд ямар оршон байдалда үнгэрдэг бэ? Ангиин тулалдаануудай оршон байдалда, ангиин хэршэлэлдээнэй оршон байдалда, капиталистнууд, помещигүүд, банкирнууд ба капитализмын бусад акулануудай зүгһөө һунгагшадые дараха оршон байдалда үнгэрдэг байна. Иимэ һунгалтануудые, гэдээнэй бүгэдэниитын, тэгшэ, нюуса ба сэхэ байгаашье һаань, бүрин сүлөөтэ ба бүрин демократическа һунгалтанууд гэжэ нэрлэжэ болохогүй.

Манайда, манай орондо, тиимэ бэшэ, тон ондоо оршон байдалда һунгалтанууд үнгэрдэг байна. Манайда капиталистнууд үгы, помещигүүд үгы, тиимэ болохолоороо, баян ангинуудай зүгһөө үгытэйнэрые дараха ябадалшье үгы байна. Манайда һунгалтанууд болбол хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенциин суг ажалай харилсаанай оршон байдалда, тэдэнэй харилсаһан найдалай оршон байдалда, харилсаһан хани барисаанай оршон байдалда үнгэрдэг гэжэ би хэлэхэ байнаб, яахадааб гэхэдэ, манайда капиталистнууд үгы, помещигүүд үгы, эксплуатаци үгы ба иимэдэ арадай дура зоригые хазайлгахын тулада арадые дараха хэншье үгы байна.

Иимэ хадаа манай һунгалтанууд бүхы дэлхэй дээрэ имагта үнэхөөрөө сүлөөтэ, үнэхөөрөө демократическа һунгалтанууд мүн болоно *(шууяма альга ташалганууд).*

Иимэ сүлөөтэ ба үнэхөөрөө демократическа һунгалтанууд хадаа социалистическэ гуримуудай мандаһанай үндэһэн дээрэл, гэхэ зуура социализм манайда юрэл байгуулагдажа байһан бэшэ, харин ажаһуудалда, арадай үдэрбүриин ажаһуудалда ороод байһанай һуури дээрэл бии болоожо шадаһан байна. Манайда социализм байгуулжа болохо гү, али үгы гү гэжэ 10 жэлэй саада тээ дискусси хэжэ болохоор байһан байгаа. Мүнөө энэ хадаа дискуссионно асуудал бэшэ болонхой. Мүнөө энэ хадаа фактнуудай асуудал, бодото ажабайдалай асуудал, арадай бүхы ажабайдалда нэбтэрэн орожо байгаа ажаһуудалай асуудал мүн. Манай фабриканууд ба заводуудта капиталистнуудгүйгөөр хүдэлмэрилжэ байна Хүдэлмэриинэнь арадай дундаһаа гараһан хүнүүд хүтэлбэрилнэ. Энэл хадаа манайда бодото социализм гэжэ нэрлэгдэдэг. Газар эдлүүрилэн ажаллагшад болбол манай полинууд дээрэ помещигүүдгүйгөөр, кулагуудгүйгөөр хүдэлмэрилжэ байна. Хүдэлмэриинэнь арадай дундаһаа гараһан хүнүүд хүтэлбэрилнэ. Энэл хадаа ажаһуудалдахи социализм гэжэ манайда нэрлэгдэдэг, энэл хадаа сүлөөтэ, социалистическэ ажабайдал гэжэ манайда нэрлэгдэдэг.

Иимэл һуури дээрэ манайда шэнэ, үнэхөөрөө сүлөөтэ ба үнэхөөрөө демократическа һунгалтанууд, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ жэшээгүй байһан һунгалтанууд бии болоһон байна.

Тиимэ тулэдань, бүгэдэарадай баярай үдэрөөр. Советскэ Союзай Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтын үдэрөөр дашарамдуулан, таанарые амаршалангүй яаха гээшэб *(Бүхы залай нэрьемэ оваци).*

Нүхэд, саашадаа, би таанарта зүбшэл, өөрынгөө һунгагшадта депутадай кандидадай зүбшэл үгэхые хүсэхэ һэн байнаб. Хэрбээ капиталистическэ оронуудые абаад үзөө һаа, тэндэ депутадууд ба һунгагшадай хоорондо зарим хэды ондоо янзын, минии хэлэхэ байһанаар хадаа, бүришье жэгтэй харилсаанууд байдаг байна. Һунгалтын болоожо байгаа үедэ депутадуудынь һунгагшадтайгаа һаймһаралдадаг, тэдэнэй үмэнэ нилтаганан аашалдаг, үнэн байхаар үгээ үгэдэг, элдэбын обоо онги найдуулгануудые үгэдэг байна. Ихэдээ һунгагшадһаа депутадуудынь бүрин дулдыдадаг шэнги юм. Һунгалтануудай болоожо дүүрэед, кандидадуудай депутадууд болоомсоорынь—харилсаануудынь үндэһээрөө хубидаг Һунгагшадһаа депутадуудай дулдыдаха ябадалай орондо, тэдэнэй огто дулдыдахагүй ябадал гараха ерэдэг. 4 гү, 5 жэлэй туршада, тайлбарилан хэлэбэл шэнэ һунгалтануудай болотор, депутат хадаа тон зоргоороо болошодог, арата, өөрынгөө һунгагшадта хабаагүй болошодог байна. Тэрэ болбол нэгэ лагерьһаа нүгөөдэхидэнь орожо болохо, тэрэ болбол зүб замһаа буруу замда хотирон орожо болохо, тэрэ болбол баһа оройлдоошье хэрэгтэй бэшэ характерай зарим махинацида оройлдошожо болохо, тэрэ болбол өөрынгөө дуран соо аашалжа болохо,—тэрэ болбол хэнһээшье хабаагүй байна.

Иимэ харилсаануудые зохистойдо тооложо болохо гү? Нүхэд, ябашье болохогүй. Энэ ушар байдалые манай Конституци хараадаа абажа, хэрбээ өөһэдынгөө депутадуудай элдэбээр аашалжа эхилээ һаань, хэрбээ тэдэнэй замһаа хотиржо гараа һаань, хэрбээ арадһаа, һунгагшадһаа дулдыдаха байһан тухайгаа тэдэнэй мартаа һаань, тэдэниие һунгагшадынь болзорһоо урид гэдэргэнь дуудажа абаха эрхэтэй гэһэн хуули гаргаһан байна.

Нүхэд, энэ хадаа гайхамшаг хуули гээшэ лаа. Депутат болбол арадай туһамарша гээшэб, Верховно Соведтэ тэрэнэй түлөөлэгшэнь гээшэб гэжэ мэдэхэ ёһотой ба тэрээндэ арадай захяа үгэһэнэй ёһоор бээ абажа ябаха ушартай. Замһаа хазайгаа хадань, һунгагшад болбол шэнэ һунгалта хэхые эрихэ эрхэтэй ба замһаа гараһан депутадые мухарюулжархихашье эрхэтэй байна *(энеэдэн, альга ташалганууд).* Энэ хадаа гайхамшаг хуули гээшэ даа. Минии зүбшэл, өөрынгөө һунгагшалта депутадай кандидадай үгэхэ зүбшэл юуб гэхэдэ, һунгагшадай энэ эрхэ тухай.—депутадуудые болзорһоонь урид гэдэргэнь дуудажа абаха эрхэ тухай һанаха, өөрынгөө депутадуудые хинан хараха, тэдэниие шалган байсаха ба хэрбээ тэдэнэй зүб замһаа хазайхаа һанаа хадань, тэдэниие мүрэһөө зайсуулжа, шэнэ һунгалта хэхые эрилтэ хэхэ зэргэтэй. Правительство болбол шэнэ һунгалтануудые зарлаха уялгатай.

(Ургэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Америкын Холбоото Штадуудай, Великобританиин ба Советскэ Союзай гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн Москвада болохоо байһан тушаа

Москвада, декабриин 15-да, Великобританиин, Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй уулзалган болохонь гэжэ хэлсэгдэбэ. Энэ уулзалган хадаа гурбан һара болоод лэ гадаада хэрэгүүдэй гурбан министрнүүдэй зүблөөн болоожо байха юм гэжэ Ялтинска Конференци дээрэ гаргаһан тогтоолой ёһоор болохонь гээшэ. Тэрэ уулзалган хадаа гурбан гүрэнүүдтэ айхабтар шухала асуудалнуудые формальна бэшээр ба шэнжэлжэ үзэхэ удхатайгаар зүбшэн хэлсэхэ, мүн тэрэшэлэн атомна энергидэ хиналта табиха гушаа һанамжануудаа андалдан ябалсаха аргые Британска, Американска ба Советскэ Правительствонуудта олгохо болоно.

Һурагшадай үбэлэй амаралта тухай

РСФСР-эй Гэгээрэлэй Арадай Комиссар нүхэр В. П. Потемкиной гаргаһан приказаар, бүхы һургуулинуудта үбэлэйнь амаралта декабриин 30-һаа январиин 10 хүртэр болохоор тогтоогдобо.

Үбэлэйнь амаралта соо спортивна урилдаа-мүрысөө болон наадануудые үнгэргэхэ. театрнууд ба кинодо, мүн концертнэ вечернүүд ба утреннигүүдтэ олоороо ябажа хараха, алдартай суутай хүнүүдтэй уулзаха ябадалые өмхилхэ гэжэ хараалагдана. Һургуулинуудта ба һургуулида ябаагүй хүүгэдэй эмхи-зургаануудта шэнэ жэлэй ёлконууд болохо байна.

Үхибүүдэй хойноһоо хаража байхын тулада, хамаг бүхы юумэндэ багшанарынь ба һургуулида ябаадүй хүүгэдэй эмхи-зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд уялгата ёһоор хабаадалсаха зэргэтэй гэжэ тогтоогдобо.

ТРАКТОР БҮРИДЭ 1074 ГЕКТАР

ОДЕССА. «Правдын» нэрэмжэтэ МТС-эй коллектив мүнөө жэлдэ 15 хүсэтэй трактор бүхэнөөр 1.000 гектар газар хахалхабди гэжэ уялга абаһан байгаа. Ноябриин 20-до, трактор бүреэр 1.074 гектар газар хахалжа, уялгаа дүүргэбэ.

Нүхэр Ефим Швецын бригада МТС соогоо нэгэдэхи һуури эзэлнэ. Энэ бригада болбол трактор бүхэнөөр 1.300 гектар хахалһан ба 6.410 килограмм горючи арбилһан байна. Тракторист Филипп Бовворучко эрхим ашхалта түйлаһан байна. Тэрэ хадаа өөрынгөө халаан соо «универсал» тракторaар 726 гектар газар хахалжа, дүрбэн жэлэй нормые дүүргэбэ.

ЗҮГЫ ҮСХЭЖЭ 2 МИЛЛИОН ТҮХЭРИГ ОЛЗО ОРУУЛАА

ИРКУТСК. Мүнөө жэлдэ зүгын бал ехээр суглуулагдаба. Энэ областиин 100 хүдөө-ажалай артельнүүд өөрынгөө пасекануудһаа түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 1,5 дахин ехэ бал абаба. Зүгы үсхэгшэдтэ ажалта үдэрнүүдтэнь нэмэлтэ түлбэри болгон 16.000 килограмм бал үгтөө. Букутска районой Ворошиловай нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин зүгы үсхэгшэ Медведев хамагһаа һайн результадуудые түйлаһан байна. Нүхэр Медведев зүгын бүлэ бүриһөө 73 килограмм бал ба 2 килограмм воск абаа. Зүгын гэр бүхэнһөө 70—70 килограмм балые Куйтунска районой 20 зүгы үсхэгшэд суглуулба.

Зүгын ажалһаа областиин колхозууд 2 миллион түхэригэй олзо оруулаа.

ОРЫН ҺҮНҺӨӨ ТОҺО АБАДАГ БОЛОО

Хойто-Байгалай аймагай эвенкүүдэй колхозууд һүүлэй үе болтор оронуудые ганса унаада хэрэглэдэг байгаа. Мүнөө жэл түрүүшынхеэ орын һүнһөө тоһо абадаг болобо. 1 килограмм тоһо гаргахадаа 25 литр үнеэнэй һүн хэрэгтэй болодог. тиихэдэ оройдоол 7 литр орын һүнһөө 1 килограмм тоһо абадаг байна.

Москва городой Сталинска округой һунгагшадай һунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ нүхэр И. В. Сталинай хэлэһэн үгэ

1937 оной декабриин 11-эй үдэр Ехэ театр соо

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Энэ хуули тухай һанажа байхые ба ушар гараа һаань хэрэглэхые зүбшэхэ байнаб.

Эсэстээ, өөрынгөө һунгагшадта депутадай кандидадай үгэхэ үшөө нэгэ зүбшэл байна. Хэрбээ бүхы боломоор эрилтэнүүдһээ эгээн юунын эриттэнүүдыень абаа һаа, өөрынгөө депутадуудһаа юрэдөө юу эрихэ хэрэгтэйб?

Һунгагшад, арад болбол өөрынгөө депутадуудһаа ямар эрилтэ хэхэ ёһотойб гэбэл, тэдэнэрэй өөһэдынгөө зорилгонуудай дээдэ хэмжээдэ байхынь тулада, тэдэнэрэй өөһэдынгөө хүдэлмэридэ политическэ обывательнууд болотороо доошоо орохогүйнь тулада, тэдэнэрэй ленинскэ түхэлэй политическэ ажал-ябуулгашадай тушаалда үлэхынь тулада, тэдэнэрэй Ленин шэнги *(альга ташалганууд)* тиимэ тодорхой, тодо ажал ябуулгашад байхынь тулада, тэдэнэрэй Ленин шэнги *(альга ташалганууд)*, байлдаанда тиимэ айдаггүй зүрхэтэй ба арадай дайсадта хайрагамгүй хатуу байхынь тулада, хэрэгэй орёо боложо эхилхэдэ ба горизонт дээрэ ямар нэгэн аюулай үзэгдэхэдэ али бүхы уулгар ябадалһаа, али бүхы тэрээн шэнги ябадалһаа сүлөө байхынь тулада, али бүхы уулгаршуу ябадалһаа Ленин шэнги *(альга ташалганууд)*, баһал тэдэнэй тиимэ сүлөө байхынь тулада, бүхы плюсүүд ба минусуудые алишье талаарнь бодомжолхо ба алишье талаарнь мэдэхэ хэрэгтэй болодог орёо асуудалнуудые шиидхэлгэдэ Ленин шэнги *(альга ташалганууд)*, баһал тэдэнэй тиимэ сэсэн ба мэгдэдэггүй байхынь тулада, тэдэнэрэй Ленин шэнги *(альга ташалганууд)*, тиимэ үнэн ба сэхэ байхынь тулада, Ленинэй дуралдаг шэнгеэр *(альга ташалганууд)* өөрынгөө арадта тэдэнэй дуралдаг байхынь тулада эрилтэ хэхэ ёһотой!

Депутадуудай кандидадууд бүгэдэ сохом иимэ ёһоной ажал-ябуулгашад мүн гэжэ бидэнэр хэлэжэ шадаха байна гүбди? Би тиигэжэ хэлэхэгүй һэм. Дэлхэй дээрэ элдэбын хүнүүд байдаг юм, дэлхэй дээрэ элдэбын ажал-ябуулгашад байдаг юм. Хэн гээшэб гэжэ тэдэнэй тухай хэлэжэ болохоор бэшэ хүнүүд бии байдаг, али һайн хүн гү, али муу хүн гү, али зоригтой хатуу хүн гү, али аймхайшаг хүн гү, эсэстээ хүртэр арадай түлөө байха хүн гү, али арадай дайсадай түлөө байха хүн гү. Иимэ хүнүүдшье бии байха, иимэ ажал ябуулгашадшье бии байха. Тиимэ хүнүүд манайдашье, большевигүүдэй дундашье бии байха. Нүхэд, зэмдэггүй бүлэ байдаггүй юм гэжэ таанар өөһэдөө мэдэнэт *(энеэдэн, альга ташалганууд)*. Тодорхой бэшэ түхэлэй иимэ хүнүүд тухай, политическэ ажал-ябуулгашадта адли бэшэ, харин политическэ обывательнуудта адли хүнүүд тухай, иимэ тодорхой бэшэ, түхэлжөөгүй хүнүүд тухайда ородой агууехэ уран зохёолшо Гоголь нилээд мэргэнээр иигэжэ хэлэһэн байгаа: „Тодорхой бэшэ хүнүүд даа, гэнэ, хэншье гэхээр бэшэ, ойлгохогүйш, юун гэһэн хүнүүд гээшэб, городто Богданшье бэшэ, тосхондо Селифаншье бэшэ" *(энеэдэн, альга ташалганууд)*. Иимэ тодорхой бэшэ хүнүүд ба ажал ябуулгашад тухай манай арадай дунда баһал тон мэргэнээр иигэжэ хэлсэдэг: „талаар лэ хүн даа—загаһаншье бэшэ, мяханшье бэшэ" *(бүгэдын энеэдэн, альга ташалганууд)*, „бурханда зулашье бэшэ, шүдхэртэ шэлээбэршье бэшэ" *(бүгэдын энеэдэн, альга ташалганууд)*.

Хамагһаа түрүүн политическэ обывательнуудтал адли, өөрынгөө зан абаряар, өөрынгөө түхэл шарайгаар хадаа „бурханда зулашье бэшэ, шүдхэртэ шэлээбэршье бэшэ" гэжэ арадай дунда хэлсэдэг түхэлэй хүнүүдтэл адли хүнүүд депутадуудай дунда (тэдэнэй үмэнэ би ехэтэ хүлисэхые гуйнаб), мүн манай ажал-ябуулгашадай дунда байхагүй гэжэ хүсэд этигэлтэйгээр хэлэжэ би шадахагүй байнаб *(энеэдэн, альга ташалганууд)*.

Нүхэд, тэдэнэр өөһэдөө агууехэ Ленинэй агууехэ түхэлтэй байха ба хамаг юумэндэ Ленинние һажаахa ёһотой гэжэ өөһэдынгөө депутадуудта нэбтэрүүлэн ойлгуулхыетнай, тэдээндэ саг үргэлжэ нүлөөлжэ байхыетнай хүсэхэ һэн байнаб *(альга ташалганууд)*

Һунгагшадай үүргэнүүдынь һунгалтаар дүүрэдэг бэшэ юм. Үүргэнүүдтнай энэ һунгагдаһан Верховно Соведэй байгаа бүхы үедэ үргэлжэлхэ байна. Өөһэдынгөө депутадуудай зүб замһаа хазайгаа һаань, тэдэниие болзорһоонь урид дуудажа бусааха эрхые һунгагшадта олгоһон хуули тухай би хэлээд байнаб. Тиимэ болохолоороо, һунгагшадай уялга ба эрхэнь юуб гэхэдэ, өөһэдынгөө депутадуудые саг үргэлжэ хинан байсаажа байха ба яабашье политическэ обывательнууд болотороо доошоо орохогүйнь тулада тэдэндэ нэбтэрүүлэн ойлгуулха, агууехэ Ленин шэнги тиимэ байхыень өөһэдынгөө депутадуудта һунгагшадынь нэбтэрүүлэн ойлгуулха ябадал болоно *(альга ташалганууд)*.

Нүхэд, минии хоёрдохи зүбшэл, өөрынгөө һунгагшадта депутадай кандидадай үгэхэ зүбшэл иимэ байна. *(Овацида ороһон, удаан замхашагүй альга ташалганууд. Бүгэдэ бодон, нүхэр Сталинай ошожо ябаа правительственна һуури тээшэ харана. „Агууехэ Сталинда, ура!", „Нүхэр Сталинда, ура!", „Нүхэр Сталин мандаха болтогой, ура!", „Түрүүшын ленинец—Союзай Соведэй депутадай кандидат-нүхэр Сталин мандаха болтогой, ура!"—гэһэн абяанууд дуулдана)*.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын Мяханай комбинадай колбасна цехын залуушуулай бригадын бригадир нүхэр **Башкатова**.

О. Зенкиин фото.

Манай республикаһаа комсомолецуудай делегаци улаантугта Амурска флотилида айлшалан ошобод

Амурска флотилида айлшалан ошоһон делегациин членүүд: ВЛКСМ-эй Бурят-Монголой обкомой секретарь нүхэр Гаськов, Улан-Удын горкомой секретарь нүхэр Орлова, Иволгын аймагай Саянтын МТС-эй эхин комсомольско организациин секретарь нүхэр Багаева, Улан-Удын пединститудай эрхим студентка нүхэр Сахьянова ба бусад морягуудай дайшалхы ажабайдалтай танилсаха байна.

Саашадаа өөһэд хоорондохи хани барисаагаа бүри бэхижүүлхын түлөө манай делегаци тус флотилида бэлэг болгон уранһайханай литературын номуудһаа бүридэһэн хоёр библиотекэ, торгоор оёдоһон гурбан дэгэл ба РСФСР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша нүхэр Сампиловай зураһан «Талын дуран» гэжэ зурагые үгэхэ байна.

Нэгэ акттай зүжэгэй конкурс болобо

Нэгэ акттай зүжэг зохёохо тушаа БМАССР-эй Совнаркомой дэргэдэхи искусствонуудай хэрэгүүдые эрхилхэ Управлениин соносхоһон конкурс боложо дүүрэбэ.

Тэрээндэ уранзохёолшод Х. Намсараев, ба А. Шадаев, залуу зохёолшод Ц. Шагжин, Ч. Генинов, Д. Чернинов, Б. Вампилов, П. Николаев ба бусад хабаадалсаба. Конкурсын жюри юһэн пьесэнүүдые хаража үзэбэ.

БМАССР-эй СНК-гэй дэргэдэхи искусствонуудай хэрэгүүдые эрхилхэ Управлени болбол жюриин шиидхэбэри баталжа, «Эхын баяр» гэжэ зүжэг бэшэһэн нүхэр П. Шагжинда хоёрдохи шан—табан мянган түхэриг, нүхэр Ч. Гениновтэ «Туяа» зүжэгэйнь түлөө гурбадахи шан—гурбан мянган түхэриг үгэхэ гэжэ тогтообо.

Конкурсто ороһон һайн зүжэгүүдынь театрнуудай уранһайханай бригаданууд болон уранһайханай самодеятельностиин бригадануудай репертуарта оруулагдаха юм.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Декабриин 3-ай үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ. Мүнөөдэр Уласхоорондын сэрэгэй трибуналай үдэшын заседани дээрэ американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ Олдермен болбол Чехословакида сэрэгээр добтолходоо гитлеровскэ заговорщигуудай бэлэдхэл хэһэн тухай гэмнэлтын материалнуудые хэлэжэ үргэлжэлүүлээ. Тэрэ хадаа Мюнхенскэ пакт тухай трибуналда һануулна. Бүгэдын мэдэһээр, 1938 оной сентябриин 29-дэ Нэгэдэмэл королевство Франци хоёр Судетскэ областиие Германида үгэхэ гэһэн хэлсээ Германи Итали хоёртой баталһан байгаа.

—Мюнхенскэ пакт ба тэрэнэй удаа тээ болоһон уласхоорондын кризисые бүхы дэлхэйн арад зон хэзээшье мартахагүй гэжэ Олдермен хэлэнэ. Дайн сэрэгэй хама бүхы аюулые дахяад үзэхэгүйн тулада энэ хэлсээн тухай дурсангүй байхын аргагүй гэжэ Олдермен тэмдэглэнэ. Гитлеровскэ нюуса бэлэдхэл хэгшэд Мюнхенскэ хэлсээниие саашадаа агресси хэхын тулада дэмжуур болгожо хэрэглэбэ. Мюнхенскэ хэлсээндэ гараа табижа байхадаа, гитлеровскэ заговорщигууд добтолго хэхэ хорото түсэб зохёобо. Тэдэнэй өөһэдынь зохёоһон документнүүдые Олдермен трибуналда харуулна. 1938 оной сентябриин 27-до генерал Иодль болбол Чехословакида добтолхо түсэб тухай дневник соогоо тодорхойгоор бэшэһэн байгаа. Тиихэдээ арми болон флодой хэхэ добтолгонууд тухай бэшэһэн байба. Арми болбол үүр сайха багта добтолжо ороходо юм тиихэдэ бүрхэг байбал авиаци нэгэ хэды час соо һаатажа болохо, гэжэ Иодль бэшэнэ. Иодль хадаа 6 час 15 минутада атака хэжэ эхилхые дурадхана.

Мүн тэрэ үдэр, сентябриин 27-до, Кейтель болбол сэрэгээр добтолхо бэлэдхэл түсэбэй ёһоор бэелүүлэгдэхын тулада бии бүхы хүсэеэ, тэдэнэй дунда гитлеровскэ партиина организациие, гульдхаха гэжэ Гитлерэй захиралта үгэһэн тухай Гесс ба Гиммлертэ мэдээсэһэн байгаа.

Энэ меморандум гитлеровскэ заговорщигуудай муу мэхэтэй аашагаргаһыень гэршэлхэ байһан тула трибуналда барюулагдаба.

Сентябриин 30-да эрид шанга добтолго хэжэ орохын тулада түрүүшын эшелониие лини дээрэ гаргагты гэжэ Гитлер захирһан байба. Гитлеровскэ заговорщигууд али бүхы түхеэрэлгэнүүдые хэбэ. Дрезден, Бреслау болон Венодэ байһан радиостанцинууд арадай гэгээрэлэй болон пропагандын министерствын мэдэлдэ үгтэбэ. Чехословацка радиостанцинуудай хүдэлмэридэ һаад хэхэ хэрэг Геббельсдэ даалгагдаһан байгаа.

Ингэжэ нацистска арминууд Чехословакиин хилэ дээрэ ошоод добтолго хэжэ орохоор бэлэн байба, гэжэ Олдермен хэлэнэ. Зүгөөр Чехословацка правительствын үгые граждански зонойнь дуулахагүй болгохо гэһэн кампани түрүүлэн шадамараар ябуулагдаһан байна. Нацистска заговорщигууд хадаа чехословагуудай эсэргүүсэлтые таһалдуулхын тулада үни удаан саг соо мүнгэ гаргажа, пропаганда хэжэ, хүсэеэ зангидажа байгаа һэн.

Удаа тээнь Олдермен болбол «Чехословакида эсэргүүсэжэ немецүүдэй хэһэн гэмтэ ябадал» гэжэ гаршагтай чехословацка правительствын үгэһэн хуулита документые трибуналда барюулба. Чехословаки дотор гитлеровецүүдэй хэһэн һуйдхэлэй хүдэлмэри гитлеровскэ партиин бии болоһон сагһаа хойшо эхилһэн байгаа гэжэ Олдермен мэдүүлбэ. 1932 ондо судетскэ гитлеровецүүдэй ударидагшад германска гитлеровецүүдэй программын 21 пунктые баталжа абаа һэн. Тэдэнэр сэхэ эсэргүүсэлтэ хэхээр түсэблэбэ. Тиихэтэнь тэдэниие сүүдлэһэн байгаа. 1933 ондо чехословацка гитлеровецүүд өөрынгөө партиие тараабабди гэжэ мэдүүлээд, өөһэдөө Германи хүдөө талиигаа. Тэд, тэрэнь миил хооһон мэхэ байһан юм. Гитлеровецүүд Чехословакида нюусаар һуйдхэжэ байгаа. 1934 ондо спортын инструктор Генлейн гэгшэ «Хайматафронт» гэдэгые бии болгобо. Һуйдхэлэй хүдэлмэри улам шангарба. Зүгөөр Генлейн германска гитлеровецүүдтэй ямаршье барисаагүй байнаби гэжэ арсаад, би Чехословакида правительствын үгэн [illegible] [illegible] Генлейн ба тэрэнэй [illegible] Судетскэ областиие хүсэт автономно болохые эрибэ байба. [illegible] Тэдэнэр гитлеровска табахан колонн[illegible] методээр ажалаа ябуулаа. Тэн-

дэ террор, шпионаж болон судетскэ областиин улад зоной бүхы ажабайдал хүдөө гитлеровецүүдэй шурган-орохо ябадал улам ехэдээ. Генлейновецүүд банкнууд болон фирмэнүүдэй директорнүүдые өөһэдынгөө тала тээшэ татаха гэжэ оролдохо зуураа германска чиновнигуудтай барисаатай байгаа. Гитлеровецүүд «первын дай» хэхын тулада элдэбын хюмарал гаргадаг бэлэй. Тэдэнэр Чехословаки хадаа «большевизмын уурхай» гээшэ ехэ һанаатай радиогоор галзуу ехэ пропаганда ябуулаад, ороноо амгалан бэшээр байлгахын тулада мүнгэшье, зэб сэгшье гамнаагүй. Гестапо болбол Германи хүдөө чехүүдые абаашахын тулада хилэ дабажа гараа. Энэ һуйдхэлэй хүдэлмэриие Прагада һуугаа германска посольство хүтэлбэ. 1938 оной мартын 16-да Германиин гадаада хэрэгүүдэй министерстводэ Прагада һуугаа германска элшэн сайдай эльгээһэн телеграмма соо «Генлейнэй амынь хазаарлааб» гэжэ мэдээсэгдэнэ. Минии директивүүд хадаа олоной дунда үгэ хэлэлгээр дүүргэгдэхэ, хэблэл газетэнүүд минии заабаритай тааралдуулан хүдэлмэрилхэ юм гэжэ мэдээсээ. Генлейнэй амые хазаарлаашань аша үрээ үгэбэ. Генлейн хадаа али болохоор һүгэдэжэ бөөэ доро дараһан бэшэгтэйгээр Риббентропто хандаһан байна. Тэрэ хадаа Риббентропые «гадаада хэрэгүүдэй эрхим дээдэ министр» гэжэ нэрлээд, анхаралаа табиһанайнь түлөө судетскэ немецүүд Гитлертэ баясхалан хүргэнэ, «фюрертэ» алба хэжэ хоёр гурбан дабхар эршэтэй гээр ажаллахабди гэжэ тангаригаа үгэнэ. Генлейн болбол Чехословаки тухай Берлиндэ боложо байһан суглаанда намайе байлгыт гэжэ хүлдэнь мүргэжэ гуйна. Риббентроп хадаа Генлейнэй бэшэгые дэмы орхёогүй. 1938 оной мартын 29-дэ болоһон суглаанда Гитлертэй уулзахаар Генлейниие урижа асараад Тиихэдээ тодорхой заабари абаһан байна.

Үдэрдэхи документнүүд хадаа судетскэ гитлеровецүүд һуйдхэлэй хүдэлмэри ябуулхын тулада заабариһаа гадна, мүн һара бүри 1935 онһоо хойшо һара бүридэ 15.000 марк абажа байһыень гэршэлнэ.

Сэрэгээр добтолхо болзоройнгоо дүтэ болохо тудам гитлеровскэ чиновнигууд сэрэгэй бэлэдхэлдэ сэхэ хабаадалсадаг болоо. Германска агаарай сэрэгэй атташе чехословацка сэрэгэй хубсаһа үмдөөд, Чехословаки соогуур ябажа немецкэ агаарай сэрэгэй бууха аэродромуудые шалгажа олжо байгаа. Тиихын хажуугаар гитлеровецүүд Судетскэ областьдо эмхи журам эвдүүлбэ. Тиихэдэнь Чехословацка правительство хэмжээ абаһан байна. Тэрэ хадаа Судетскэ областьдо 150 гитлеровскэ заговорщигуудые арестовалба. Тэд, германска правительство болбол чешскэ албатанарай дундаһаа мүн лэ тиимэ тооной хүнүүдые ямаршье шалтагаангүйгөөр Германида арестовалаад, Чехословакида буудажа алаһан гитлеровец бүхэнэй түлөө тэдэ барянда абтагшад буудагдаха юм гэжэ мэдүүлһэн байба.

Богонихон саг соо забһарлалгүй болоһоной һүүлээр, Олдермен болбол Мюнхенскэ хэлсээн хэгдэхэ сагтахүртэр Чехословакида эсэргүү заговор хэгдэһэн тухай ба тэрэнэй удаа тээ чехословацка бүхэжүүлгэнүүдые Германида эли болгожо мэдүүлһэн тухай хэлэнэ. Гитлерэй штабай архив сооһоо болоод, гадаада хэрэгүүдэй министерстводэ олдоһон олон тоото документнүүдые харуулжа Олдермен болбол гитлеровскэ правительство гээшэ 1938 оной зун ба намар Чехословакида эсэргүү дай хэһэн юм гэжэ гэршэлнэ. Генлейнэй «сүлөөтэ корпус» гэдэгынь 1938 оной зун Гитлерэй захиралтаар байгуулагдаһан ба тэгэндэ австрийска буу зэбсэг үгтэһэн байгаа. Гитлер хадаа энэ «сүлөөтэ корпус» гэдэгые өөрынгөө тэдхэмжэ доро абагты гэжэ Германиин верховно командованида захирба гэжэ Иодль дневник соогоо тэмдэглэнэ. Нэгэ хэды үдэр болоод байхада Иодль болбол «сүлөөтэ корпус» гээшэ Чехословацка хилэ дээрэ 300 гаран хэмжээ гаргаба гэжэ тэмдэглээ. Иимэ элибхи гаргаад байхадаа тэрэ корпус угаа ехэ гээлтэ хоролтото оро[illegible] 1.500 хүнһөө гална, [illegible] СС-[illegible] «Хүхимэй толгой» [illegible] Генлейнэй «сүлөөтэ корпусой» [illegible] Урдань СС-тэрэй оберфюрер байһан [illegible] Генлейнэй корпус болон СС-

тэнэй штабай хоорондохи холбооной офицер байһан Бергер гэгшэ сүлөөтэ корпусой ажал-ябуулга ба составые элишэлжэ үгэнэ. Бергерэй гэршэлһэн үгэнүүдынь бэшэгээр үгтэһэн байна. Тииһэн хадань үмөөрэгшэд болбол тэрэ гэршые сүүдтэ ерүүлхэ һэн гэбэ. Тэд гэмнэгшэ болбол Бергер гээшэ Чехословакида эсэргүү гитлеровскэ заговорто элибхитэйгээр хабаадалсаһан хүн хадаа сэхэрүүнь хэлэхэгүй байха ёһотой гэжэ заана. Мүн үмөөрэгшэд хадаа Бергерые өөһэдынгөө гэршэ болгохо гээ юм хадаа дуудажа асархадань болохо юм бээзэ, харин гэмнэгшэдтэ тэрэ бэшэмэл үгэнь хүрөө гэжэ мэдүүлбэ. Сүүд ойро зуура зүбшэжэ үзөөд, үмөөрэгшэдэй дурадхалһаа арсаба.

«Генлейнэй штабай дэргэдэ тушаал даажа байхадаа би болбол сүлөөтэ корпусой составтай ба тэдэнэй элибхи хэшээлтэй танилсаһан байгааб. Генлейнэй командалга доро гурбан группа байгуулагдаа һэн. Эдэ группанууд хадаа Судетскэ областьһоо тэрьедэжэ ерэһэн хүнүүдһээ байгуулагдаба гэжэ тухайлагдаа бэлэй, тэд үнэндөө хадаа тэдэнэр штурмовой отрядуудта ба нацистска мотокорпусто алба хэжэ байһан германска албатанарһаа бүридхэгдэһэн байба. Эгээ эдэ немецүүд «сүлөөтэ корпусой» үндэһэ һууринь боложо үгэбэ. «Сүлөөтэ корпусто» 40.000 хүн бии гэжэ саарһан дээрэ бэшээтэй байгаа һэн. Би хадаа бодото составынь мэдэнэгүйб. Тэрэ корпус Австрида байгаа немецкэ армиин складһаа винтовконуудые абаһан юм. Баһа нэгэ хэды пулемет, гранатануул болон танк буудаха буунууд Генлейнэй мэдэлдэ үгтэһэн байгаа» гэжэ Бергер бэшэнэ.

Германиин аюулгүйе сахиха албанай элитэ хүдэлмэрилэгшэ Альфред Пауйокс гэгшэ гэршын хэлэһэн дээрэһээ Генлейнэй корпус германска сэрэгэй командованиин даалгабаряар элдэбын тагнуул хэдэг байба.

Гэмнэгдэгшэ Кейтель Чехословакида эсэргүү заговорта элибхитэйгээр хабаадалсадаг, тэрэ «сүлөөтэ корпус» гээшэ Чехословаки хүдөө немецкэ сэрэгүүдэй сүмэрэн орохо үедэ бэлэдхэжэ байхадаа германска армиин составта ороһониие гэршэлһэн Кейтелиин нэгэ хэлэн приказуудые гэмнэгшэ уншажа үгэнэ. Чехословакида немецкэ бага яһатангуудые аршалаабди гэжэ германска правительствын хоёр нюуртайгаар ашалжа байха сагта германска арми Чехословакида эсэргүү сэхэ дай хэжэ байһыень гэмнэгшэ эли тодоор гэршэлжэ харуулна.

Тиихын хажуугаар германска сэрэгүүд Чехословакида эсэргүү буу зэбсэгтэ сохилто хэхээр бэлдэжэ байба. Тэд тэрэнь бүтээгүй, юундэб гэхэдэ, Мюнхенскэ хэлсээн баталагдажа судетскэ газарые бүхы сэрэгэй түхеэрэлгэтэйнь немецүүдтэ үгэхэ баатай болоо һэн.

Мюнхенскэ хэлсээнэй болохын урда тээ Гитлерэй хэлэһэн үгэнүүдые гэмнэгшэ гэршэлэн харуулна. Тиихэдээ Гитлер болбол судетскэ асуудалые шиидхэхэ ябадал Германиин территориальна һүүлшын эрилтые хангаха юм гэжэ тангариглан хэлэһэн байгаа. Тэрэ хадаа Германи газар дайда эзэлхэ гэһэн ондоо горьдолготой байгаагүй гэжэ хоёр дахин тэмдэглэһэн байба.

Тэд энээнэй һүүлээр хоёр неделя болоод байхада, 1938 оной октябриин 10-да, Гитлер болбол Чехословакиие дууһыень буляажа абаха түсэб зохёогты гэжэ захиралта үгэбэ. 11 хоноод байхада энэ заабаринь Гитлер ба сүүдлүүлэгшэ Кейтелиин гар табилгатай приказ боложо гараһан байгаа.

1938 оной декабриин 17-до Кейтель болбол «Чехословакиин үлэһэн газарые һалгааха» тухай приказ гаргаба; тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: сэрэг хэхэ байһан шэнги бэшэ, харин номгодхохо ябадал хэгдэжэ байһан шэнгеэр газаа тээһээ харагдаха ёһотой. Ушар иимэһээ, нэмэлтэ таталга хэнгүй, амгалан сагта байһан сэрэгүүдээр энээниие хэхэ ёһотой байнабди. Чехүүдһээ гадна, мүн бүхы дэлхэйн арад зониие мэхэлхын тулада ямар хэмжээ абаха ёһотой байһан тухай, нэмэлтэ сэрэгүүдые ба һомо хэрэгсэл зөөжэ асарха ябадалые хайшан [illegible] министерство [illegible]

[illegible] заседани [illegible] байгаа.

Түрүү малшадай республиканска зүблөөндэ хабаадалсаха эрхэ олохын түлөө тэмсэгты!

Табан жэл соо таһалгаряагүйгөөр ажалланад

Ринчин Порбоевич Цыренов гэгшэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ дүрбэн жэл соо Улаан Армиин зэргэдэ жагсажа, шунахай дайсаниие даралсаһан юм. Түрэл нютагтаа албанһаа табигдажа ерэмсээрээ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонинной-товарна фермые даагшаар томилогдоо һэн. Тэрэнһээ хойшо 1945—46 онуудай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ бүхы хабаяа гаргаһан байна.

Нүхэр Цыренов өөрөө уран зэргын мэдэшэ дархан байжа, хони ямаанай байра байдалнуудые заһабарилха хүдэлмэридэ эршэмтэйгээр хабаадалсажа гараа. Энэ намар тус фермын хүдэлмэрилэгшэд нүхэр Цыреновэй хүтэлбэри доро 1600 толгой хонинной байрые шэбхэгүй сэбэр газарта урилан табяа һэн. Табан жэл соо таһалгаряагүйгөөр хонин ажал дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан түрүү хонишод Рыгзыма Цыденжапова, Цыбжидмэ Цыренова, Шару Бадмаева ба бусад энэ жэдэ хонин, хурьган байра байдалнуудые һэльбэн заһабарилха хэрэгтэ эршэмтэйгээр оролсоһон байха юм. Тэрэшэлэн эдэнэр 1945 он соо һайнаар хүдэлмэрилһэнэй түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон тус тустаа 12 хони абаһан байна.

Үбэлэй эхин һараһаа захалжа тус фермын хониид жэгдэрэн түрэхөөр хараалагдана. Тиимэһээ фермын хүдэлмэрилэгшэ бүхэн түл абалгада эртэнһээ хойшо эрхим бэлэдхэл хэбэ.

Энэ жэлэй урин дулаан, ута намарай сагта тус фермын хонишод хагда ногооной шэмэтэй һайхан байхада хонидоо ханамжатайгаар адуулжа, тобир тарган болгоһон байна. Эдэнэр үбэлэй үедэ хони ямаагаа бүри ехэ оролдостойгоор харууһалжа ерэхэ жэлдэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ, тэдэнһээ абтаха ашаг шэмые дээшэлүүлхэ шухала хэмжээнүүдые хараалаад, һаяын үлэрнүүдтэ харюусалгаяа улам шангадхаба.

Хонин һүрэгүүдые олошоруулхын түлөө бүхы хабаяа элсүүлжэ байһан түрүү зэргын энэ фермын хүдэлмэрилэгшэдэй баялиг дүршэлые халан абажа, Бичурын аймагай бүхы хонишод эдэнэртэй зэргэшэхэ байһаниинь лабтай.

Цыбэн ЦЫРЕНОВ.

Бодонгут нютаг.

АЙМАГ СООГОО ТҮРҮҮЛЭНХЭЙ

Яруунын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ хүлөө ажалай артель алуу мал хүгжэлтэ талаар аймаг соогоо түрүү зэргэдэ ябана. Тус колхоз малжалые үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб зүйн бүрэн үлүүлэн дүүргэнэн байна. Мүн малжалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха жэлэйнээ түсэбые бүри-мүнэн дүүргэнэ.

Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые сай соонь, һайн шанартайгаар дүүргэһэн түлөө энэ артели малшад гол анхаралаа табиһан байна.

Малжалай аймагай выставкада энэ колхоз бүхы фермэнүүдээ хабаадалсаһан байна. Мүн 19 түрүү малшад хабаадалсаа. Тэдэнэй дунда 190 хонинһоо 214 хурьга абаһан хоролгогүйгөөр тэнжээһэн түрүү хонишон Ниймапола ба бусад бии.

Нүхэр Доржиев гэгшын хүтэлбэридаг һүнэй-товарна ферма һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна. Фермые даагша нүхэр Доржиев эрхим хүдэлмэриин түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 10 тугал абаһан байна юм. Энэ артели малжалай 33 хүдэлмэрилэгшэд ажалай нэмэлтэ түлбэри абаһан байна.

О. ГРИГОРЬЕВА.

Дүршэлтэй малшадай нэгэниинь юм

Клавдия Бурлакова гэгшэ һүбай мал харууһалдаг баялиг дүршэлтэй эрхим малшан болонхой юм. Энэ нүхэр 1945 ондо 73 толгой буруу хашарагуудые харууһалжа, бараниинь бүрин бүтэнөөр ондо оруулаа. Тэрэнэй түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон нэгэ тугал абаһан байна.

Үбэлэй үедэ нүхэр Бурлакова һүбай малнуудаа һайнаар харууһалжа, нэгэшье толгой хоролтодо оруулаагүй юм. Малаа үбэл зунгүй оролдосотой һайнаар харууһалжа, саг соонь өдөөлүүлэг, уһалдаг байна. Хэрбээ малнуудай үбэшэлһэн шэнжэтэй байбал, зоотехническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ тэрэ дары дуулгажа, туһаламжа эридэг заншалтай.

Һаяхан, нүхэр Бурлакова һаалин болоо. Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна ферма энэ нүхэртэ 12 үнеэ даалгажа үгэһэн байна. Тиин, Клавдия Бурлакова үбэлжэлгын үе эдэ үнеэдэ эрхимээр харуулжа уялга абаһан байха юм.

М. САДОВСКАЯ.

Харюусалгата редактор Ц. Г. ГАЛСАНОВ.

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23; АТС—1—80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.); объявлений—2-64 (2 зв.).

Н—00502 Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500